

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
Кафедра дошкільної освіти

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ
з навчальної дисципліни

«РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ»

Змістові модулі:

«Методологія психолого-педагогічних досліджень
у галузі дошкільної освіти»
«Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті
компаративістських досліджень»

Курс	І курс (денна, заочна форма навчання)
Спеціальність	A2 Дошкільна освіта
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Форма проведення	Тестовий екзамен
Тривалість проведення	2 год.
Максимальна кількість балів	40 балів

Екзаменатор:

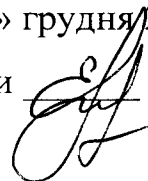
доктор педагогічних наук, професор

Людмила КОЗАК

Програму екзамену розглянуто і затверджено
засіданням кафедри дошкільної освіти
Протокол від «03» грудня 2025 р. № 19

Завідувач кафедри

Олена ПОЛОВІНА

Київ – 2025

Опис програми екзамену

Програма екзамену відображає вимоги до формування фахових компетентностей майбутніх докторів філософії в галузі дошкільної освіти, визначених у навчальній програмі «Розвиток наукової галузі» щодо здатності використання методів психолого-педагогічного дослідження у науковій та професійній діяльності, використання світових досягнень педагогіки у науковій та професійній діяльності задля забезпечення інтеграції вітчизняної системи дошкільної освіти в освітній європейський простір.

Форма проведення екзамену: електронне тестування на платформі Moodle.

Екзаменаційний тест складається з 40 тестових завдань.

Правильна відповідь за кожне тестове завдання оцінюється 1 балом.

Максимальна кількість балів за екзамен – 40 балів.

(<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=16885#section-0>)

Відповіді аспірантів на питання екзамену оцінюються за такими критеріями:

Підсумкова кількість балів (max – 40)	Критерії оцінювання
36-40	виставляється за чітке виконання тестових завдань (90-100% правильних відповідей), що засвідчує ґрунтовні, систематизовані знання та розуміння навчального матеріалу в обсязі навчальної програми, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; повноту розкриття питання; здатність критично осмислювати інформацію; творчо використовувати набуті знання та уміння.
28-35	виставляється за частково сформовані знання та розуміння навчального матеріалу, що систематизовані, але не відзначаються глибиною (76-89% правильних відповідей) і супроводжуються допустимою кількістю помилок у відповідях; вміння застосовувати теоретичні положення при вирішенні нескладних проблемних задач.
24-27	виставляється за виконання тестових завдань, що складає 61-75% правильних відповідей з необхідного обсягу; аспірант має труднощі в аналізі та узагальненні матеріалу, що супроводжується незначною кількістю помилок у тестових завданнях.
21-23	виставляється за виконання тестових завдань, що складає 50-60% правильних відповідей з необхідного обсягу; спостерігається низький рівень знань методологічних положень та стратегій розвитку дошкільної освіти, володіння науковою

	термінологією; розрізненість, суперечливість, не систематизованість знань навчального матеріалу.
1-20	виставляється за виконання тестових завдань, що складає менше 50% правильних відповідей з необхідного обсягу; спостерігається незнання методологічних положень та стратегій розвитку дошкільної освіти, основного термінологічного апарату; особливостей практики дошкільної освіти в Україні та за кордоном; виконання тестів на низькому рівні.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Розкрити сутність методології психолого-педагогічних досліджень та її рівні.
2. Охарактеризувати сучасні стратегії оновлення та розвитку дошкільної освіти.
3. Проаналізувати структурні елементи та етапи наукового дослідження.
4. Схарактеризувати методологічні принципи наукового дослідження.
5. Розкрити теоретичні методи дослідження, їх призначення та специфіку застосування при здійсненні дослідження в галузі дошкільної освіти.
6. Проаналізувати методи роботи з науковою літературою.
7. Пояснити правила оформлення списку літературних джерел.
8. Охарактеризувати емпіричні методи психолого-педагогічних досліджень.
9. Розкрити сутність та зміст педагогічного спостереження.
10. Розкрити умови організації та основні етапи педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний).
11. Порівняти особливості організації педагогічного експерименту в дошкільному закладі та родині.
12. Охарактеризувати математичні й статистичні методи в педагогіці.
13. Розкрити поняття методологічної культури і методологічної компетентності.
14. Пояснити етичні засади організації психолого-педагогічних досліджень в дошкільних закладах освіти.
15. Охарактеризувати основні положення Етичного кодексу українського вченого.
16. Визначити можливості збагачення вітчизняної системи дошкільної освіти ідеями зарубіжних освітніх технологій.
17. Охарактеризувати зарубіжні концепції дошкільної освіти ХХ ст. та їх вплив на розвиток сучасних систем дошкільної освіти.
18. Охарактеризувати сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні та за кордоном в контексті глобалізації міжнародного освітнього простору.
19. Обґрунтувати актуальність компаративних досліджень в контексті інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський освітній простір.
20. Розкрити ідею «європейського виховання», притаманну інтеграційним

- процесам у галузі освіти європейських країн.
21. Визначити переваги й недоліки інтеграції дошкільної освіти у шкільну систему в різних країнах світу.
 22. Порівняти особливості співпраці закладів дошкільної освіти з батьками вихованців в українській та зарубіжних системах дошкільної освіти.
 23. Розкрити значення ігрової діяльності в освітньому просторі вітчизняних і зарубіжних закладів дошкільної освіти.
 24. Визначити особливості інклюзивної дошкільної освіти України та інших країн.
 25. Порівняти актуальні проблеми вітчизняної дошкільної освіти та дошкільної освіти інших країн.
 26. Порівняти особливості науково-методичного забезпечення дошкільної освіти в Україні та за кордоном.
 27. Розкрити вимоги до особистості вихователя та його професійної діяльності в Україні та інших країнах.
 28. Схарактеризувати організаційні форми освітньої діяльності вітчизняних та зарубіжних дошкільних закладів.
 29. Розкрити особливості організації ігрової діяльності у вітчизняних та зарубіжних закладах дошкільної освіти.
 30. Розкрити особливості взаємодії дошкільних закладів з різними соціальними інститутами в Україні та за кордоном.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Змістовий модуль

«Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»

Основна:

1. Лаппо В.В. Основи педагогічних досліджень: навч.-метод. посібник / В.В. Лаппо. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.
2. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід: монографія / за заг. ред. Г.В. Беленької, О.А. Половіної. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208 с.
3. Сучасні вимоги до організації та проведення історико-педагогічних досліджень: зб. матеріалів наук.-методолог. семінару / ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського [редкол.: Березівська Л.Д. (голова редкол.), Лапаєнко С.В., Сухомлинська О.В., Тарнавська С.В.; літ. ред. Дерев'янко Т. М.]. Київ: ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 2017. 28 с.
4. Тверезовська Н.Т. Методологія педагогічного дослідження / Н.Т. Тверезовська, В.К. Сидоренко. К. : Центр навчальної літератури. 2017. 440 с.
5. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів: практичний посібник / авторський колектив: В. Майборода, О. Ярошенко, Я. Скиба / за ред. О. Ярошенко. – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. 174 с.

Додаткові:

1. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: підручник / В.Л. Ортинський. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017. 500 с.
2. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посібник / І.П. Аносов, М.В. Елькін, М.М. Головкова, А.А. Коробченко. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2015. 218 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навч. Посібник / Т.І. Поніманська. 4-те вид. перероб. К.: Академвидав, 2018. 408 с.
4. Хоружа Л.Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності / Л.Л. Хоружа // Вища школа. 2015. № 6. С. 9–19.
5. Староста В.І. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник / В.І. Староста, Г.В. Товканець. Мукачево: МДУ, 2015. 64 с.

Інтернет-ресурси:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/> (дата звернення: 13.08.2025).
2. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки. URL: <https://studfile.net/preview/5512848/page:3/> (дата звернення: 12.08.2025).
3. Пріоритетні напрями (тематика) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 роки. URL: <https://naps.gov.ua/ua/press/announcements/3014/> (дата звернення: 12.09.2025).
4. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf (дата звернення: 14.08.2025).

Змістовий модуль

«Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»

Основні:

1. Алексеєнко Т. Ф. Сімейне виховання: концептуалізація ідей теорії і практики : монографія. / Т. Ф. Алексеєнко. Київ – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 437 с.
2. Андросук І. В. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності : навч. посіб. / І. В. Андросук. – Хмельницький : ХНУ, 2017. 190 с.
3. Воронова С. В. Робота з батьками: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / С. В. Воронова. – Одеса : Астропринт, 2015. 216 с.
4. Демократична школа: практичний посібник / М. Рафальська, А. Донець, М. Мельникевич-Чорна, І. Сабор, Х. Чушак. / Загальна редакція: О. Шинаровської. – Європейський центр імені Вергеланда, 2017. 38 с.
5. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія / авторський колектив, К. : Педагогічна думка, 2015.

176 с.

6. Теорія і методика навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: від історії до інновацій [Текст] : [колективна] монографія / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [наук. ред.: А. А. Сбруєва, О. В. Лобова, С. М. Кондратюк, А. П. Колишкіна ; за заг. ред.: А. А. Сбруєвої, С. М. Кондратюк ; рец.: О. І. Огієнко, О. А. Заболотна]. Суми : ВВП «Мрія», 2015. 587 с.

Додаткові:

1. Актуальні проблеми сучасної дошкільної освіти :збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 26жовтня 2017 р., Мукачево / Ред.кол. : В.І.Кобаль(гол.ред.) та ін. Мукачево : МДУ, 2017. – 213с.

2. Гончаренко А.М. Дошкільна освіта Німеччини та України у зіставленні /А.М.Гончаренко // Дошкільне виховання . 2018. № 11. С. 13-15.

3. Козак Л.В. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід / Л.В.Козак // Освітологічний дискурс. 2017. № 3-4 (18 - 19). С. 235 – 250.

4. Мельник Н.І. Методологічні підходи до аналізу професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи / Н.І.Мельник // Педагогічна освіта : теорія і практика : Зб. наук. пр. / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол.ред.ЛабунецьВ.М.]. Вип.21 (2-2016). Ч.1. Кам'янець-Подільський, 2016. С. 125-134.

5. Мельник Н.І. Європейські концепти правового виховання дітей дошкільного віку в Україні / Н.І.Мельник // Вісник Черкаського університету.- 2018. № 3. С. 29 - 37

6. Педагогічна компаративістика – 2015: трансформації в освіті зарубіжжя та український контекст: матеріали наук.- практ семінару (Київ, 11 червня 2015 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред О.І. Локшиної. – К.: Педагогічна думка, 2015. 288с.

7. Путча В., Нойман М., Заплотинська О., Софій Н. Підтримка працівників дошкільної освіти на державному рівні: дошкільна освіта в Україні. Вашингтон, «Результати для розвитку», 2018. 30 с.

8. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти [Текст] : [колективна] монографія / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; за загальною редакцією професора А. А. Сбруєвої. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. 519 с.